

**Ikaalinen
Sarkkila, tien 13139
parannusalueen
muinaisjäännösinventointi
2011**

Timo Jussila

Kustantaja: Ikaalisten kaupunki

Sisältö:

Perustiedot	2
Inventointi	3
Yleiskartta	4
Kuvia	4
Muinaisjäännös	6
IKAALINEN 75 SARKKILAN KYLÄTONTTI	6
Vanhat kartat	10

Kansikuva: maantien eteläpuolta Sarkkilan kylätontin länsipuolelta itään. Mt 13139 vasemmalla.

Perustiedot

Alue: Maantien 13139, Vanha Tampereentie, varret Sarkkilanjärven pohjoispään tasalta järven itäpuolelle (väli Pirulantie – Kivistönlahdentie)

Tarkoitus: Alueen kattava tarkastus. Selvittää onko tienparannusalueella tai sen liepeillä, muinaisjäännöksiä.

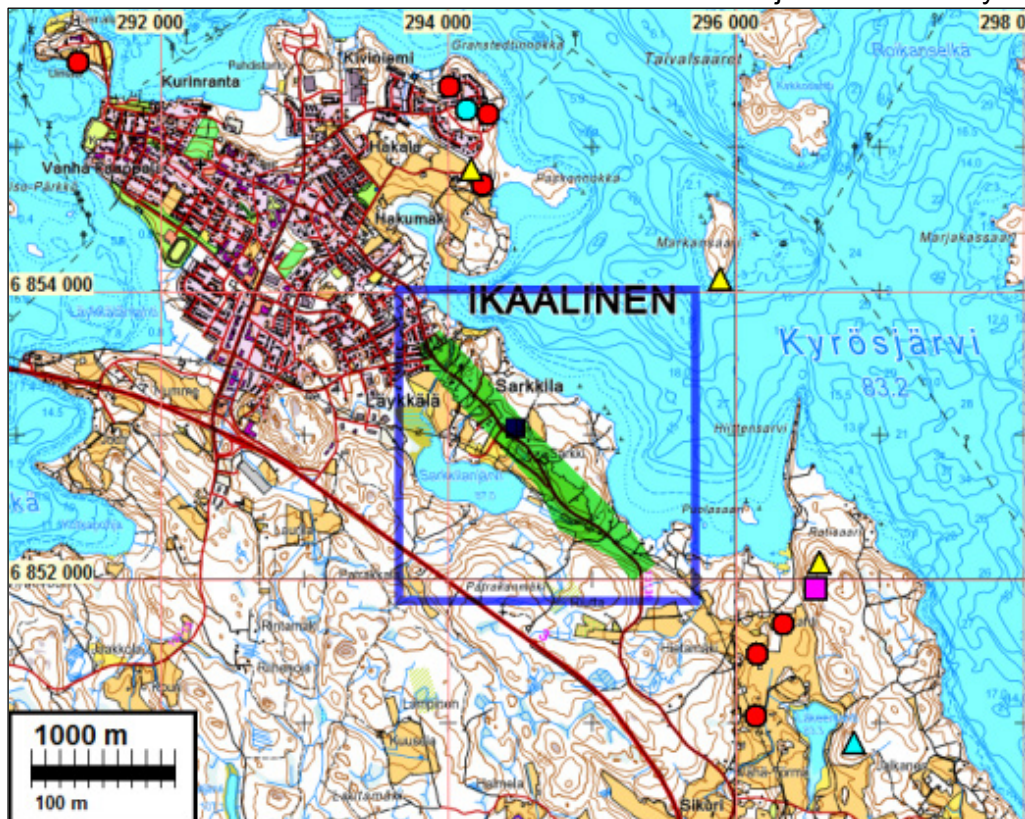
Kustantaja: Ikaalisten kaupunki. Työn tilaaja: A-Insinöörit Suunnittelu Oy, Tampere.

Työaika: Kenttätyöaika: 22.9.2011.

Tekijät: Mikroliitti Oy, Timo Jussila.

Tulokset: Alueelta ei tunnettu muinaisjäännöksiä. Alueella sijaitsee vanha Sarkkilan kahden talon kylätontti, josta toisen talon tontti autiona ja alustavasti muinaisjäännös. Mt.13139 on vanha päätie Tampereelta Ikaalisiin josta edelleen pohjoiseen. Tielinjaus noudattaa edelleen lähes täsmälleen 1799-1840 karttojen linjausta yhtä pientä oikaisua lukuun ottamatta. Alueella ei havaittu muita muinaisjäännöksiä.

Tutkimusalue vihreällä sinisen neliön sisällä. Lähiseudun muinaisjäännökset eri symbolein.

Inventointi

Vanhan Tampereentien varrelle suunnitellaan kevyenliikenteen väylää välille Pirulantie (luoteessa) Kivistönlahden yksityistie (kaakossa). Pirkanmaan maakuntamuseo edellytti parannusalueella suoritettavaksi muinaisjäännösinventoinnin. Inventoinnin maastotyö suoritettiin 22.9.2011. Maastotyössä tien varret tarkastettiin n. 30-50 m etäisyydelle nykyisestä tiestä, paikoin – Sarkkilan kylätontin luoteispuolella myös etämmältä. Pihamaita ei tarkastettu.

Alue on moreenimaata korkeimmilla kohdilla hiekkamoreenia, muutoin hienoaineksista moreenia (hiesua/savea). Alue sijaitsee 87 (Sarkkilanjärvi) – 105 m mpy. korkeustasojen välillä. Esihistoriallisia rantasidonnaisia muinaisjäännöksiä voi alueelta periaatteessa löytää n. 89 - 95 m korkeustasojen väliltä. Seudulla on myös kiviröykkiöitä em. korkeustason yläpuolella. Alueen pellot olivat kaikki nurmella tai viljelemättöminä korkealla heinällä. Topografisesti hyviä pyyntikulttuurin sijoja on suppeilla aloilla Kivistönlahden kohdalla idässä ja Sarkkilanjärven laskuojan laidoilla luoteessa. Havaintomahdollisuudet pintahavaintojen tekemiseksi olivat heikot. Monin paikoin tien varsilla oli kuitenkin avoimempia maastoläiskäisiä tien reunamilla. Maaperä em. arkeologin kannalta topografisesti kohtuullisilla alueilla oli kuitenkin saveksista ja koekuoppien teko niihin hyvin hankalaa - mitään esihistoriaan viittaavaa ei niissä havaittu.

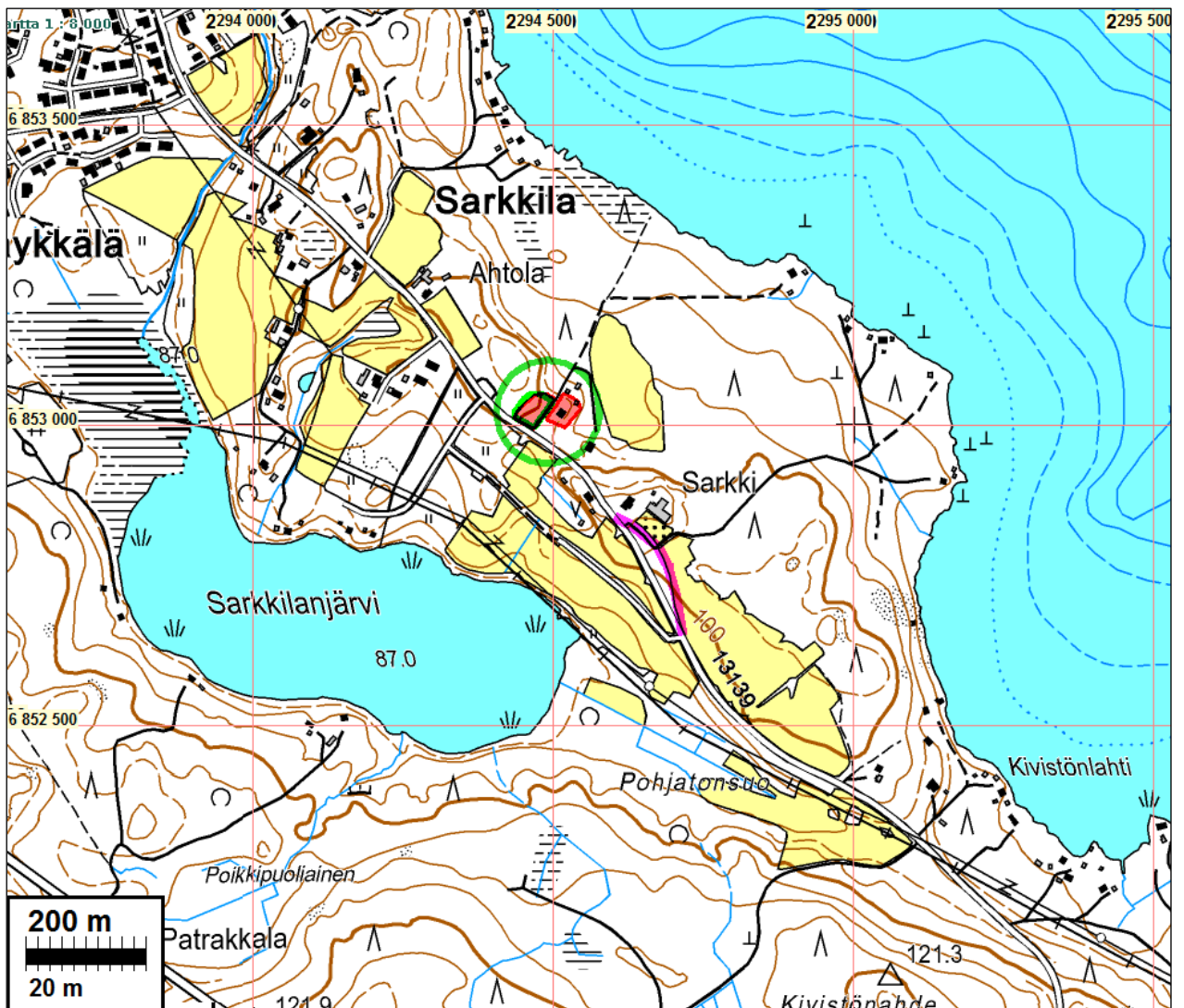
Alueella sijaitsee Sarkkilan kahden talon kylätontti joka on osin autioitunut ja siten ainakin alustavasti muinaisjäännös (ks. kohteen kuvaus jäljempänä). Vanha Tampereentie on entinen pääväylä Tampereelta Ikaalisiin. Tie noudattaa edelleen melko tarkkaan 1799-1840 karttojen linjausta. Tietä on kuitenkin sittemmin levennetty ja pengerretty paikoin merkittävästi. Ainoa oikaisu vanhaan linjaukseen nähden on Sarkin talon eteläpuolella missä tietä on oikaistu 200 m matkalla. Vanha tielinja on 80 m matkalla jäljellä mökkitienä – edelleen päällystettynä. N. 120 m osuus vanhasta tiestä on täysin hävitetty eikä sitä ole silmänvaraisesti havaittavissa pellossa. Tämä vähäinen ja melko myöhäisen tienoikaisun takia hylätty vanha tieosuus ei mielestäni ole muinaisjäännös – sillä ei ole käsittääkseni juuri mitään lähdearvoa ja siten en esitä hylättyä tienosaa muinaisjäännökseksi. Tämä em. hylätty tienosa on merkitty alla olevaan yleiskarttaan sinipunaisella.

Alueella - Vanhan Tampereentien liepeillä en havainnut muita muinaisjäännöksiä kuin Sarkkilan vanhan kylätontin.

28.9.2011

Timo Jussila

Yleiskartta

Sarkkilan vanha kylätontti (1799 kartalla) merkitty punaisella ja sen muinaisjäännökseksi katsomani osa rajattu vihreällä. Hylätty vanhan (1799) tielinjauksen osa merkitty sinipunaisella.

Kuvia

Ed. sivulla. Hylätyn vanhan tielinjan pohjoispäätä mökkitienä, etelään. Alla tien päästä ja sen jälkeen pellossa hävitetty tielinjan osa, etelään

Vanhaa Tampereentietä Sarkin eteläpuolella kaakkoon. Etualalla oikaistua osuutta, vanha tielinja jää oikealle.

Tien eteläpuolta Ahtolan koillispuolella

Tietä Sarkkilanjärvestä laskevan ojan kohdalla, sen länsipuolelta kaakkoon.

Tien eteläreunaa Ahtolan länsipuolella

Muinaisjännös

IKAALINEN 75 SARKKILAN KYLÄTONTTI

Mjtunnus:

Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka: kylätontti

Koordin: N: 6853 023 E: 294 465 Z: 100 ±1 m
X: 6850 071 Y: 2452 932
P: 6855 898 I: 3294 553

Tutkijat: Jussila T 2011 inventointi

- Sijainti:** Paikka sijaitsee Ikaalisten keskustasta 2,16 km kaakkoon, mt. 13139:n varrella, sen pohjoispuolella, Sarkkilanjärven itäpään tasalla sen rannasta n. 270 m pohjoiseen.
- Huomiot:** Kahden talon kylätontti, Isotalo ja Sarkki. Mainitaan asutuksen yleisluettelossa v. 1540, jolloin kylässä em. kaksi taloa. Kylätontin rajausta 1799 isojaon toimituskartan mukaan. Tontin luoteispuolisko, talon G (Isotalo) talotontin alue on autoitunut joskus 1840-luvun jälkeen. Tontti ja asutuskuva yhtenevä v. 1799 ja 1840 kartoilla. autoitunut tontin osa on pusikkoista metsämaata. Ainakin osa tontista vaikuttaa olleen peltona tai jonkinlaisen viljelyn alla - näin maantien vierustan sekä länsipuolisen talotontin puolisilla tontin osilla. Paikalla ei ole mitään maan päälle näkyviä merkkejä tai edes vihjettä vanhasta talosta. Tontin luoteisreunalla on pusikon peittämä epämääräisen muotoinen kivikasa, halkaisijaltaan n. 2 m ja korkeus vajaa metri. Sen pinnassa pienehköjä kiviä. Kasa vaikuttaa raivauskivikolta, mutta ei ole aivan mahdotonta etteikö se voisi olla jäännös ja peräisin paikalla sijainneen talon rakenteista, kuten uunista. Muutama alueelle tehty koekuoppa ei antanut selvää kuvaa talon paikasta tai tontin säilyneisyydestä. Pinnassa musta peltomullan tapainen kerros ja alla saveksista moreenia jossa pintaosa sekoittunut. Koekuopista ei voi sanoa onko kyseessä pellon tai puutarhan viljelymaa vaiko talotontin pihamaan kerrokset. Talonpaikkaa ei tontilta siis paikannettu. Kyseessä on alustavasti muinaisjäännös, mutta sen todellinen suojelu-, tutkimus- ja lähdearvo voi selvitä vasta tarkemmilla tutkimuksilla. Tontin itäosa, talon F (Sarkki) tontti on rakennettua (paikalla omakotitalo sivurakennuksineen) ja hoidettua pihamaata. En esitä sitä osaa tontista muinaisjäännökseksi.

Kylätontti rajattu punaisella, muinaisjäännösrajaus vihreällä. Havaittu kivikasa punainen pallo.

Kylätontin autoitunut osa tien takana.

Autoitunutta tonttia kauempana tiestä

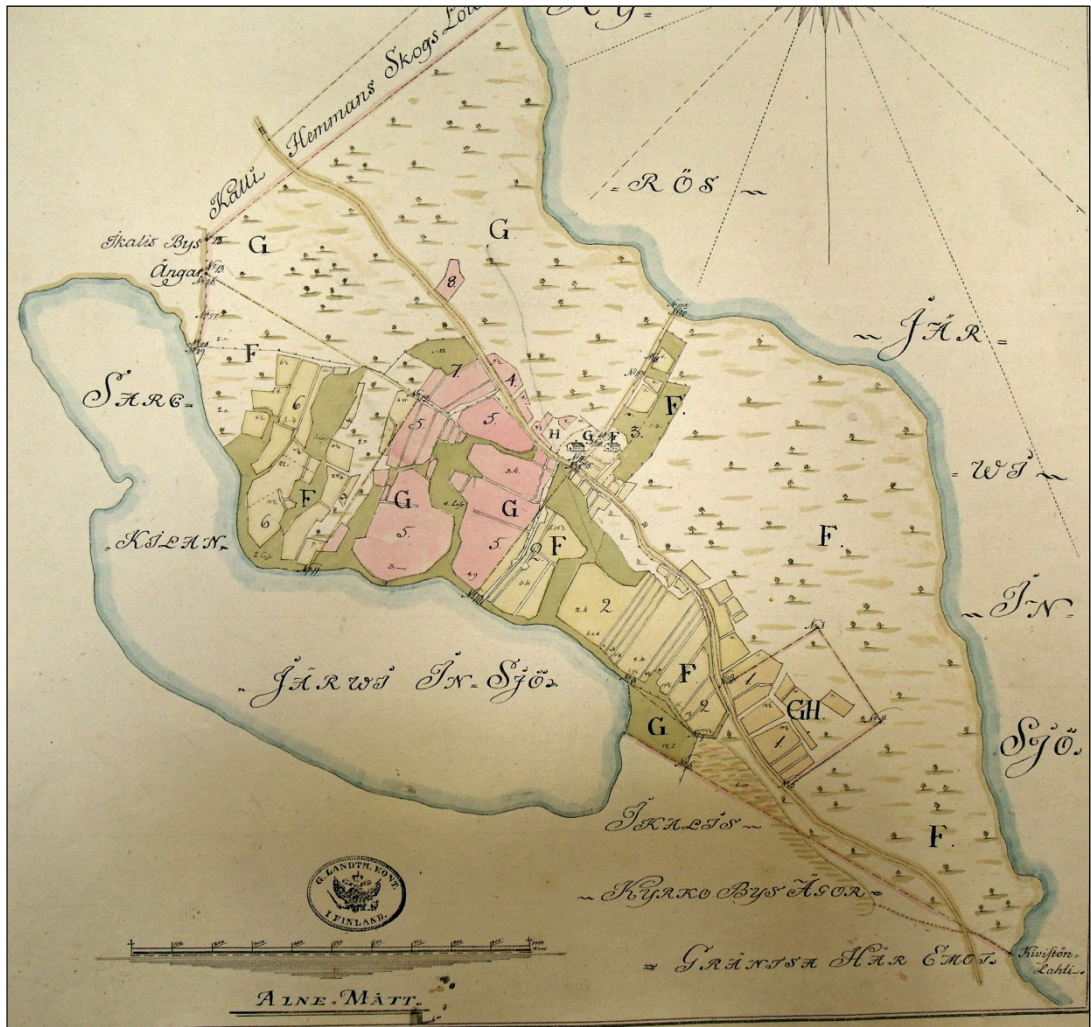

Kivikasa pusikon keskellä. Kiukaan jääne?

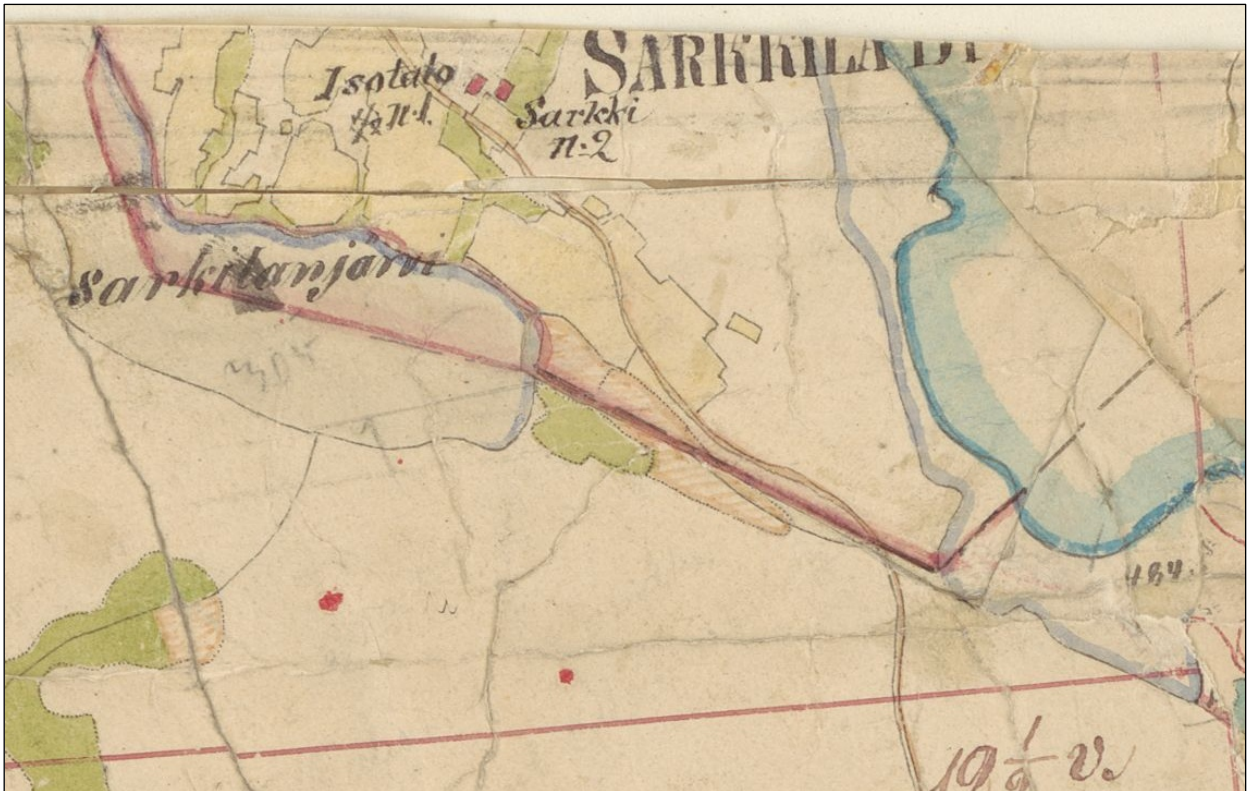
Tontin rakennettu kaakkoisosa (talo F) taustalla

Vanhat kartat

Sarkkila 1799 (A19 27/1). Alla osasuurennos.

Ote 1840-luvun pitäjänkartasta, yllimpänä Sarkkilan pohjoisosa ja alla eteläosa (alkup. Sarkkilaa kuvaava kartta kahdella lehdellä).